

О. В. Буткевич,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільно-правових та господарсько-правових дисциплін
Кримського юридичного інституту Національного університету
“Юридична академія України імені Ярослава Мудрого” (м. Сімферополь)

УДК 346.7 (477)

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ)

На підставі аналізу чинного законодавства та наукової літератури досліджено особливості здійснення морської рекреаційної діяльності в Україні. З огляду на те, що морське узбережжя Криму займає 40 % морської берегової лінії України та концентрує 29,6 % усіх рекреаційних ресурсів, аналіз проблем правового регулювання морської рекреаційної діяльності та напрямків її розвитку проведено на прикладі рекреаційно-туристичного комплексу Автономної Республіки Крим. Виявлено проблеми правового регулювання такої діяльності, проведено аналіз нормативно-правових актів щодо запровадження механізмів розвитку морського рекреаційного господарства. Зроблено висновок про необхідність застосування комплексного підходу та прийняття Програми розвитку морської рекреаційної діяльності, визначення державного органу, який буде наділений організаційно-господарськими повноваженнями в сфері здійснення такої діяльності, прийняття закону, який зафіксує як окремий об'єкт правового регулювання морську рекреаційну діяльність та запровадить комплексний механізм щодо її здійснення, передбачить застосування нових видів та форм морської рекреаційної діяльності.

Ключові слова: морська рекреаційна діяльність, морські ресурси, приморські регіони, круїзне судноплавство.

Морські ресурси є унікальним природним явищем і можуть використовуватися для задоволення рекреаційних потреб людини: відпочинку і лікування, відновлення фізичних і духовних сил. Море і суша у взаємодії з іншими факторами створюють своєрідну атмосферу, яка притягує до себе людину. У багатьох країнах віддають перевагу відпочинку на березі моря: в Англії — 75 %, в Румунії — 60 %, у США — близько 50 % всіх відпочивальників [1, с. 119].

Україна як морська держава має велику кількість морських ресурсів та відповідних приморських регіонів, які можна активно та ефективно використовувати для здійснення морської рекреаційної діяльності. Рекреаційна діяльність має важливе значення для населення країни та економіки держави, займає важливе місце серед інших видів господарської діяльності, а ефективне використання технологічно доступних ресурсів відкритого моря стає сьогодні основною характерною ознакою розвиненої морської держави. Активний розвиток морської рекреаційної діяльності разом з іншими елементами морегосподарського комплексу є основою для вирішення соціально-економічних проблем не тільки приморських регіонів, а й країни в цілому.

Найбільш привабливим є узбережжя Чорного моря. Аналіз проблем правового регулювання морської рекреаційної діяльності та напрямків її розвитку буде

проведено на прикладі рекреаційно-туристичного комплексу Автономної Республіки Крим, оскільки морське узбережжя Криму становить 974 км завдовжки, або займає 40 % морської берегової лінії України, в тому числі пляжів — 517 км, 100 км яких є штучними. Займаючи близько 4,5 % площі України, Кримський півострів концентрує 29,6 % усіх рекреаційних ресурсів, 10 % місткості готельного фонду, 40 % — ємності здравниць, більше 30 % — потоку іноземних туристів. У той же час аналіз юридичної та економічної літератури, статичних даних та нормативно-правових актів свідчить про наявність низки проблем, що гальмують розвиток та ефективне здійснення морської рекреаційної діяльності в Криму: велика частина туристичної інфраструктури Автономної Республіки Крим не відповідає сучасним вимогам; не в повній мірі використовується потенціал існуючих морських портів і аеропортів; неврегульованість діяльності приватних міні-готелів приводить до високого рівня тінізації галузі (до 80 %); більша частина санаторіїв та пансіонатів потребує комплексної модернізації і є потенційними інвестиційними майданчиками, при цьому немає готових інвестиційних проектів, що відповідають світовим стандартам [2].

Хоча розвиток рекреації та ефективне використання рекреаційних ресурсів — складна комплексна проблема, і для її вирішення потрібні знання економістів, соціологів, географів, медиків, містобудівників, демографів, важливу роль покликані відіграти право, правові гарантії ефективного, раціонального використання рекреаційних ресурсів [3, с. 102]. У той же час правове регулювання рекреаційної діяльності як організації, виробництва, надання рекреаційних послуг, забезпечення цього процесу необхідними умовами, що здійснюється спеціальними суб'єктами господарювання, має низку недоліків: не врегульовано низку питань у діяльності суб'єктів санаторно-курортної і туристичної сфери; не вирішена проблема правового врегулювання діяльності приватних міні-готелів; не розроблено програми розвитку морської рекреаційної діяльності та її нові перспективні види (морський круїз, яхтинг, дайвінг, віндсерфінг та ін.), не в повній мірі використовуються такі фінансово-правові механізми, як нормативно-правове забезпечення гарантій залучених інвестицій, податкові пільги для інвесторів, державні інвестиції, державно-приватне партнерство, спільна діяльність, концесія та інші.

Усі вказані чинники зумовлюють актуальність дослідження проблеми господарсько-правового забезпечення розвитку морської рекреаційної діяльності в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за обраною темою свідчить, що у науковій літературі основна увага надається дослідженню загальних проблем здійснення рекреаційної діяльності, та її основного виду — туристичної діяльності. При цьому неодноразово вченими наголошувалось на необхідності узгодження і доповнення законодавчої бази розвитку господарювання в цій сфері. Окремі проблеми правового регулювання рекреаційної діяльності досліджували О. І. Амоша, А. Г. Бобкова, Б. Вихристенко, Т. М. Дементьєва, В. К. Мамутов, Н. Опанасюк, М. Семенова, Ю. В. Скакун та ін. [3; 4; 5; 6; 7]. Але спеціальні дослідження щодо проблем господарсько-правового забезпечення розвитку морської рекреаційної діяльності в Україні відсутні. Викладене свідчить про необхідність дослідження господарсько-правового аспекту розвитку морської рекреаційної діяльності, як виду рекреаційної діяльності та складового елементу моргосподарського комплексу.

Метою статті є дослідження особливостей здійснення морської рекреаційної діяльності в Україні, виявлення проблем правового регулювання такої діяльності, аналіз нормативно-правових актів щодо запровадження механізмів розвитку морського рекреаційного господарства та пропозицій щодо підвищення його ефективності та закріплення в чинному законодавстві.

Перш ніж розглядати проблеми правового регулювання морської рекреаційної діяльності, необхідно дати їй визначення та виділити особливості цієї діяльності серед інших видів рекреаційної діяльності. Аналіз чинного законодавства свідчить,

що на сьогодні визначення рекреаційної діяльності не дає жодний закон України, хоча доцільність прийняття Закону України “Про господарську діяльність у сфері рекреації”, який закріпив би правові, організаційні, економічні засади цієї діяльності в умовах формування в Україні нових економічних відносин, аргументовано пропонувалося А. Г. Бобковою ще в 2001 році [4].

Що стосується підзаконних нормативно-правових актів, згідно з п. 1.1 Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України, затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22 червня 2009 р. № 330 [8], рекреаційна діяльність — діяльність, спрямована на відновлення розумових, духовних і фізичних сил людини шляхом загальнооздоровчого і культурно-пізнавального відпочинку, туризму, санаторно-курортного лікування, любительського та спортивного рибальства, полювання тощо. При детальному аналізі наведеного визначення слід враховувати те, що вказаний нормативно-правовий акт дає визначення термінів щодо використання їх при регулюванні правових відносин щодо здійснення рекреаційної діяльності у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України. У наведеному визначенні рекреаційна діяльність розкривається через мету, задля якої вона здійснюється, та безпосередньо через види, за якими може здійснюватися. Причому подальший аналіз вищезазначеного нормативно-правового акта свідчить про неповне та непослідовне виділення видів рекреаційної діяльності. Так, у п. 2.5. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природнозаповідного фонду України вказується, що рекреаційна діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України може здійснюватися за такими основними видами: відпочинок, екскурсійна діяльність, туристична діяльність, оздоровлення, любительське і спортивне рибальство, любительське і спортивне полювання. У наведених видах рекреаційної діяльності відсутній такий вид, як санаторно-курортне лікування, яке вказується у визначенні рекреаційної діяльності; в той же час не знайшла своє відображення у визначенні екскурсійна діяльність. Враховуючи відповідну юридичну силу цього нормативно-правового акта, його вузьку спрямованість та недосконалість наведеного визначення (не вказаний суб’єкт, загальна мета діяльності і т.п.), його можна використовувати лише з пізнавальною метою та для порівняння з іншими визначеннями.

У науковій літературі є інші визначення рекреаційної діяльності: діяльність людей, яка спрямована на розширене відтворення їхніх живих сил і характеризується відносною різноманітністю поведінки людей і самоцінністю процесу [9, с. 7]; діяльність людини у вільний від роботи час, що організовується в рамках рекреаційної галузі в санаторіях, пансіонатах, будинках і таборах відпочинку, у туристичних закладах тощо [10, с. 204]; господарська діяльність державних, громадських та інших організацій, приватних осіб, яка здійснюється з метою отримання прибутку, соціальної або екологічної ефективності в результаті надання рекреаційних послуг окремій людині, частині суспільства або суспільству в цілому [11, с. 291]; розвиток державою, громадськими та іншими організаціями системи заходів, мета яких — задоволення рекреаційних потреб членів суспільства [12, с. 45].

У юридичній літературі А. Г. Бобкова запропонувала концептуальне визначення рекреаційної діяльності як організації, виробництва, надання рекреаційних послуг, забезпечення цього процесу необхідними умовами, що здійснюється суб’єктами господарювання, які отримали право займатися такою діяльністю в порядку, визначеному законодавством з метою, як правило, отримання прибутків чи виконання соціального замовлення на госпрозрахункових умовах [4, с. 6]. Така діяльність є самостійним видом діяльності та може бути як комерційною (виробництво та надання платних рекреаційних послуг, що здійснюють суб’єкти підприємництва), так і некомерційною (виробництво та надання платних рекреаційних послуг державними та комунальними установами, яким в

установленому законодавством порядку надано це право для господарського забезпечення своєї уставної діяльності) [13, с. 760].

Загальні засади здійснення рекреаційної діяльності в Україні визначаються такими нормативно-правовими актами: Законом України від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ “Про охорону навколишнього середовища”, Законом України від 16 червня 1992 р. № 2456-ХІІ “Про природно-заповідний фонд України”, Законом України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР “Про туризм”, Законом України від 9 лютого 1995 р. № 45/95-ВР “Про екологічну експертизу”, Законом України від 13 грудня 2001 р. № 2894-ІІІ “Про тваринний світ”, Лісовим кодексом України від 21 січня 1994 р. № 3852-ХІІ, Водним кодексом України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР, Земельним кодексом України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-ІІІ, а також низкою нормативно-правових актів про здійснення рекреаційної діяльності на окремих територіях. Щодо перспектив та напрямів розвитку рекреаційної діяльності в Україні приймалися такі програмні документи: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р. № 231-р “Про схвалення Концепції розвитку санаторно-курортної галузі”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 р. № 1088-р “Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 638-р “Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року”. Крім цього, затверджено програми розвитку рекреаційних комплексів окремих регіонів та міст.

З наведених документів видно, що законодавець ставить на пріоритетне місце такі види рекреаційної діяльності, як туристична та курортна. У той же час набуває актуальності розвиток морської рекреаційної діяльності разом з іншими елементами морегосподарського комплексу. І хоча рекреаційна діяльність у приморських регіонах розвивається згідно з попитом на відповідний рекреаційний продукт, низка економічних, екологічних, технологічних, інвестиційних та інших проблем гальмує розвиток рекреаційної сфери. З огляду на затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 Морську доктрину України на період до 2035 року [14] (далі — Морська доктрина України), яка визначила основні напрямки морської політики України, морегосподарський комплекс повинен розвиватися комплексно і всі види морегосподарської діяльності повинні стати пріоритетними.

Отже, зосередимось на предметі нашого дослідження — морській рекреаційній діяльності. Такий вид діяльності одні вчені виділяють залежно від місця організації рекреаційної діяльності, інші — залежно від виду рекреаційних ресурсів, які використовуються при здійсненні діяльності. Для того, щоб дати визначення морській рекреаційній діяльності, необхідно виділити її основні особливості:

— здійснення такої діяльності спеціальними суб'єктами господарювання: санаторно-курортними закладами, пансіонатами, туристичними фірмами, кемпінгами, мотелями, готелями, туристичними базами, базами відпочинку та ін.;

— наявність загальної та спеціальної мети (отримання прибутку (доходу) від діяльності та надання якісних рекреаційних послуг на підставі раціонального використання морських ресурсів);

— використання морських ресурсів, необхідних для виробництва та надання рекреаційних послуг;

— залежність від приморських територій та морських ресурсів, які можна використовувати з рекреаційною метою;

— обов'язковість дотримання спеціальних умов і правил, що забезпечують якість і безпеку таких послуг, встановлених для суб'єктів господарювання;

— використання спеціальних технологій виробництва послуг, що враховують їх рекреаційний характер;

— залучення робочої сили, що володіє спеціальними знаннями і вміннями [13, с. 760].

Отже, морську рекреаційну діяльність можна визначити як господарську діяльність спеціальних суб'єктів господарювання щодо організації, виробництва, надання рекреаційних послуг, забезпечення цього процесу необхідними умовами, яка здійснюється на приморських територіях з використанням морських ресурсів та залученням робочої сили, що володіє спеціальними знаннями і вміннями.

Морською доктриною України передбачено, що одним з основних напрямків, за якими здійснюватиметься розроблення програмних документів, є розвиток приморської рекреаційної діяльності. А для забезпечення розвитку економіки приморських регіонів передбачено забезпечення активної транскордонної співпраці у сфері морегосподарської діяльності, насамперед за рекреаційними, екологічними, транспортними та соціальними напрямками; здійснення рекреаційних заходів щодо відновлення екологічного балансу моря та його прибережного середовища; створення за єдиним проектом розвинутої інфраструктури та забезпечення діяльності рекреаційних баз і комплексів на морському, лиманному, гирловому узбережжі; розбудовування системи туристичної діяльності; посилення державного контролю за встановленням розміру та напрямками використання курортного збору в приморських регіонах України.

Серед зазначених напрямків діяльності вказані не всі заходи, які необхідно вжити для вирішення проблем, що гальмують розвиток морської рекреаційної діяльності. Зокрема потребують вирішення проблеми щодо скорочення обсягу державних закупівель у сфері санаторно-курортного лікування [2]; невідповідність системи управління рекреаційною діяльністю сучасним вимогам (відсутність чіткого розмежування повноважень між державними органами у сфері управління курортами; відсутність ефективної організаційної вертикалі управління рекреаційним комплексом, що об'єднує суб'єктів різних форм власності і відомчої підпорядкованості [15]); недостатній рівень фінансування державних та республіканських соціально-економічних програм та заходів, спрямованих на розвиток рекреаційного комплексу, розвиток інженерної інфраструктури та раціональне використання природно-ресурсного потенціалу регіону [15] та ін. Важливим є питання комплексного вирішення проблеми розвитку морської рекреаційної діяльності разом з іншими елементами морегосподарського комплексу. Так, не в повній мірі використовується потенціал існуючих морських портів і аеропортів, нерозвинуті рекреаційні послуги у сфері аквакультури, неактивно використовується така нова форма організації господарювання, як "кластер", з огляду на відсутнє законодавче визначення поняття, видів, форм, особливостей створення і функціонування кластерів.

Законом України від 18 вересня 2012 р. № 5293-VI "Про аквакультуру" запроваджений такий вид аквакультури, як надання рекреаційних послуг з метою оздоровлення, відпочинку, екологічного виховання населення. Під рекреаційними послугами у сфері аквакультури розуміється діяльність, пов'язана з організацією відпочинку, в тому числі з наданням права на здійснення любительського та спортивного добування (вилову) об'єктів аквакультури, а також створенням умов для спостереження за гідробіонтами з метою задоволення естетичних і пізнавальних потреб [16]. Розвиток такого виду рекреаційної діяльності буде сприяти комплексному розвитку діяльності як суб'єктів рекреаційної діяльності, так і суб'єктів аквакультури у тісному взаємозв'язку.

Перспективним видом морської рекреаційної діяльності є круїзне судноплавство, яке може позитивно впливати на економічний розвиток приморських регіонів України. Так, на думку фахівців, для його розвитку як нішевого сегмента світової круїзної індустрії у приморських регіонах існує необхідна транспортна та туристична інфраструктура. Зокрема з 16 морських портів Чорноморського регіону, що підходять для прийому круїзних суден, 6 належать Україні: Одеса, Євпаторія,

Ялта, Севастополь, Феодосія та Керч. Розвиток круїзного судноплавства сприятиме розвитку суміжних галузей регіональної економіки (готельний бізнес, громадське харчування, транспорт, суднобудування, судноремонт тощо) [17, с. 41].

Ефективною формою розвитку морської рекреаційної діяльності вважаються рекреаційно-туристичні кластери. Представниками економічної науки обґрунтовується необхідність їх створення [18; 19], але для того, щоб така форма організації господарювання ефективно функціонувала, необхідно на законодавчому рівні закріпити поняття, види та форми кластерів, особливості їх створення і функціонування.

Застосування нових видів та форм морської рекреаційної діяльності, закріплення їх розвитку в програмних документах буде сприяти як ефективному розвитку рекреаційної діяльності зокрема, так і морегосподарського комплексу взагалі.

Аналіз нормативно-правових актів свідчить, що правове забезпечення розвитку морської рекреаційної діяльності не є оптимальним та має низку недоліків щодо приділення уваги кільком, а не всім аспектам розвитку галузі, не застосовується комплексний механізм розвитку морегосподарського комплексу, а саме не враховано тісний взаємозв'язок суб'єктів рекреаційної діяльності з морськими портами та флотом, рибгосподарськими підприємствами та науково-дослідними підприємствами в сфері використання морських ресурсів, законодавче закріплення якого у відповідних програмах розвитку могло б сприяти активному розвитку морської рекреаційної діяльності та великому попиту на неї та відповідно сталому розвитку морегосподарського комплексу. Особливості морської рекреаційної діяльності та низка проблем щодо її ефективного здійснення свідчать про необхідність впровадження комплексного механізму розвитку галузі, що передбачає активну участь держави в реалізації довгострокових конкурентних переваг морської рекреаційної діяльності, застосуванні нових форм взаємодії державних органів з приватним капіталом, залученні інвестицій у приморські регіони, розвитку нових видів морської рекреаційної діяльності. Для вирішення всіх вказаних проблем необхідно застосовувати комплексний підхід та, по-перше, прийняти Програму розвитку морської рекреаційної діяльності на довгостроковий та середньостроковий період. По-друге, визначити один державний орган, який наділити організаційно-господарськими повноваженнями в сфері здійснення морської рекреаційної діяльності. По-третє, прийняти закон, який зафіксує як окремий об'єкт правового регулювання морську рекреаційну діяльність та запровадить комплексний механізм щодо здійснення морської рекреаційної діяльності шляхом встановлення різних форм стимулювання активної діяльності суб'єктів рекреаційної діяльності в приморських регіонах (пільгові кредити, дотації, інвестиційні, податкові та інші пільги), засоби залучення інвестицій в цю сферу (зокрема це можна зробити у формі державно-приватного партнерства) та розвиток нових форм організації морської рекреаційної діяльності.

Список використаних джерел

1. *Льмарев, В. И.* Морские берега и человек [Текст] / В. И. Льмарев. — М. : Наука, 1986. — 160 с.
2. О Программе развития и реформирования рекреационного комплекса Автономной Республики Крым на 2012–2013 годы : постановление Верховной Рады Автономной Республики Крым от 21.12.2011 г. № 631–6/11 [Текст] // Крымские известия — 2012. — 5 січня. — № 2.
3. Рекреация. Социально-экономические и правовые аспекты [Текст] / [Мамутов В. К., Амоша О. І. Дементьева Т. М. и др.]; НАН Украины. — К. : Наукова думка, 1992. — 144 с.
4. *Бобкова, А. Г.* Правове забезпечення рекреаційної діяльності [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.04 "Господарське право; арбітражний

- процес”; спец. 12.00.06 “Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсове право” / А. Г. Бобкова. — К., 2001. — 34 с.
5. *Вихристенко, Б.* Концепція системи правового регулювання туризму в Україні та проблеми правореалізації [Текст] / Б. Вихристенко, Н. Опанасюк // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2012. — № 6. — С. 22–29.
 6. *Семенова, М.* Господарсько-правове регулювання діяльності суб’єктів, що надають екскурсійні послуги [Текст] / М. Семенова // Юридична Україна. — 2009. — № 11. — С. 88–93.
 7. *Скакун, Ю. В.* До питання про управління рекреаційною зоною Криму [Текст] / Ю. В. Скакун // Вісник Національного університету внутрішніх справ. — 2002. — Вип. 17. — С. 266–271.
 8. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду України : наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22.06.2009 р. № 330 [Текст] // ОВУ. — 2009. — № 57. — Ст. 1997.
 9. Менеджмент туризма: Туризм и отраслевые системы [Текст] : учебн. — М. : Финансы и статистика, 2002. — 272 с.
 10. География Крыма [Текст] : учеб. пособ. [для учащихся общеобразоват. учеб. завед.] / Л. А. Багрова, В. А. Боков, Н. В. Багров. — К. : Лыбидь, 2001. — 304 с.
 11. *Бережна, І. В.* Національні пріоритети та регіональні детермінанти соціально-економічного зростання (на матеріалах АР Крим) [Текст] / І. В. Бережна. — Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2004. — 640 с.
 12. *Лемешев, М. Я.* Оптимизация рекреационной деятельности [Текст] / М. Я. Лемешев, О. А. Щербина. — М. : Экономика, 1986. — 160 с.
 13. Хозяйственное право [Текст] : учебн. / В. К. Мамутов, Г. Л. Знаменский, К. С. Хахулин и др. ; под ред. В. К. Мамутова. — К. : Юринком Интер, 2002. — 912 с.
 14. Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року : постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 р. № 1307 [Текст] // ОВУ. — 2009. — № 94. — Ст. 3216.
 15. Об основных направлениях развития санаторно-курортного и туристского (рекреационного) комплекса Автономной Республики Крым до 2010 года : постановление Верховной Рады Автономной Республики Крым от 17.03.2004 г. № 849–3/04 [Электронный ресурс] Министерство курортов и туризма Автономной Республики Крым. — URL : <http://crimea.gov.ua/doc/pc849.pdf>.
 16. Про аквакультуру : Закон України від 18.09.2012 р. № 5293–VI [Текст] // Голос України. — 2012. — № 195. — 17 жовтня.
 17. *Филипенко, А. О.* Пріоритети розвитку морегосподарського комплексу України в умовах глобалізації [Текст] : аналітична доповідь / А. О. Филипенко, В. В. Барішнікова ; за ред. А. О. Филипенка ; Регіон. філіал нац. ін-ту стратегічн. досліджень у м. Одесі. — Одеса : Фенікс, 2013. — 168 с.
 18. *Гоблик, В. В.* Формування кластерів у рекреаційно-туристичному комплексі [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 “Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка” / В. В. Гоблик. — Ужгород, 2009. — 24 с.
 19. *Петрова, Н. Б.* Роль державно-приватного партнерства в формуванні туристських кластерів [Текст] / Н. Б. Петрова, Н. Ю. Муциньська // Комунальне господарство міст. — 2011. — № 100. — С. 373–393.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільно-правових та господарсько-правових дисциплін
Кримського юридичного інституту Національного університету
“Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”
(протокол № 5 від 10 жовтня 2013 року)*

Надійшла до редакції 20.10.2013

Буткевич О. В. Хозяйственно-правовое обеспечение развития морской рекреационной деятельности в Украине (на примере Автономной Республики Крым)

На основании анализа действующего законодательства и научной литературы исследованы особенности осуществления морской рекреационной деятельности в Украине. Учитывая то, что морское побережье Крыма занимает 40 % морской береговой линии Украины и концентрирует 29,6 % всех рекреационных ресурсов, анализ проблем правового регулирования морской рекреационной деятельности и направлений ее развития проведен на примере рекреационно-туристского комплекса Автономной Республики Крым. Выявленные проблемы правового регулирования такой деятельности, проведен анализ нормативно-правовых актов по введению механизмов развития морского рекреационного хозяйства. Сделан вывод о необходимости применения комплексного подхода и принятия Программы развития морской рекреационной деятельности, определении государственного органа, который будет наделен организационно-хозяйственными полномочиями в сфере осуществления такой деятельности, принятии закона, который зафиксирует как отдельный объект правового регулирования морскую рекреационную деятельность и введет комплексный механизм ее осуществления, предусмотрит применение новых видов и форм морской рекреационной деятельности.

Ключевые слова: морская рекреационная деятельность, морские ресурсы, приморские регионы, круизное судоходство.

Butkevich, O. V. Economic-Legal Support of Development of Sea-Recreational Activity in Ukraine (on the Example of the Autonomous Republic of Crimea)

On the basis of the analysis of current legislation and scientific literature study the features of the implementation of the marine recreation activities in Ukraine have been investigated. Taking into account that the sea coast of Crimea occupies 40 % of the sea coastline of Ukraine and concentrates 29,6 % of all recreational resources of the analysis of problems of legal regulation of marine recreational activities and directions of its development was carried out on the example of recreation and tourism complex of the Autonomous Republic of Crimea. The problems of legal regulation of such activities, the analysis of normative-legal acts on introduction of the mechanisms of development of sea recreational facilities have been identified. Conclusion on the necessity of applying a comprehensive approach and adoption of the Program of development of sea recreational activities, definition of the public authority, which will be endowed with organizational and economic power in the sphere of implementation of such activities, the adoption of the law, which will record as a separate object of legal regulation of marine recreation activities and introduce a comprehensive mechanism for its implementation, provide for application of new kinds and forms of marine recreational activity.

Keywords: sea recreational activities, marine resources, coastal regions, cruise vessels.

